

In antwoord op het appèl dat actuele gebeurtenissen rond het vormingswerk bedrijfsjeugd op ons gedaan hebben, onder de indruk van de nood die reeds bij een oppervlakkige oriëntatie in dit gedeelte van het veld naar voren komt, menen wij dit seizoen een gerichte service te moeten bieden aan dit vormingswerk.

Voorwaarden, die wij in overleg met werkers uit het vormingswerk bedrijfsjeugd aan een theaterservice aan dit werk menen te moeten stellen zijn de volgende - thematiek en behandelingswijze moeten optimaal verstaanbaar zijn voor de werkende jongeren en aansluiten bij hun interessesfeer.
- het vormingskader moet de theatergebeurtenis met optimaal effect kunnen hanteren in de vormingssituatie.

Dus geen academische belangstelling, maar voor en met de werkende jongeren. De productiegroep ging daarvoor vijf weken praten met vier groepen werkende jongeren. Iedereen vertelde over het werk, de een over Philips, de ander over Daf, de een over een kantoor en de ander weer over een sigarenfabriek. Die verhalen gecombineerd met de informatie die de productiegroep opdeed in eenaantal publikaties werden verwerkt tot een programma.

De groep stelde "dat alles wat ons omringt aan producten, gebouwen en machines de vrucht is van arbeid. Arbeid in ons eigen land of arbeid in andere landen. Soms arbeid in verre landen, maar altijd arbeid. Hetzij van boeren, hetzij van fabrieksarbeiders, hetzij van kantoorbedienden,"

Maar de arbeiders profiteren niet van die arbeid.

Dat zijn slechts de mensen die de eigenaar zijn van de fabrieken, van de machines en van de grond. "Volgens het systeem van deze maatschappij krijgen zij het meeste voordeel van de arbeid. Zij eigenen zich de winsten toe om nieuwe, nog grotere fabrieken te bouwen en nog meer winst te maken. Terwijl de arbeider totaal afhankelijk is en blijft van die eigenaren; de arbeider die afgedankt wordt als het slecht gast en aangenomen als het goed gaat."

De vorm van het programma is als volgt:

Eerst wordt verteld: HOE HET IS. In korte flitsen en voorvallen, voornamelijk ontstaan uit het materiaal dat de jongeren zelf aandroegen, wordt de positie van de werkende jongeren binnen het bedrijf verduidelijkt. De voorlichting over het werk die mooier is dan het werk zelf, komt aan de orde.

Daarnaast ook het weigeren van informatie over doel en zin van het werk en het breken van de solidariteit tussen de arbeiders door het gebrek aan communicatie tijdens het werk, en door het isoleren of wegpromoveren van op-roerige elementen. Duidelijk punt van herkenning is verder ook het misbruik maken door de bazen van de gebrekkige mogelijkheden van de jongeren om hun wensen kenbaar te maken.

Daarna vertelt Proloog: HOE HET GEKOMEN IS.

Uitgangspunt is daarbij een gesprek tussen een kappersbediende en een klant (een tekst van Wilhelm Reich). Met een eenvoudig rekensommetje wordt duidelijk gemaakt op wat voor een schandelijke manier de bediende door de baas wordt uitgebuit. Hierna wordt aan de hand van de vervaardiging van een scheermesje aangetoond dat alle rijkdom ontstaat door arbeid. Immers, het mesje wordt uit staal vervaardigd door arbeiders, het staal wordt uit erts vervaardigd door arbeiders, het erts wordt in de mijnen gedolven door arbeiders. De winst gaat evenwel naar de bezitter van de scheermesjesfabriek, de hoogovens en de ijzermijnen. Hoe is de bezitter van de mijn aan de grond gekomen? Doordat één van zijn voorvaderen die heeft veroverd op anderen.

Conclusie: zullen wij er dan nog eens om vechten?

Het laatste deel heeft als onderwerp: HOE HET KAN VERANDEREN?

Dat gaat in de vorm van een simulatiespel met de zaal. Twee van de acteurs spelen directieleden van een fabriek en spreken met de zaal over veranderingen in de situatie van de werkende jongeren door de zaal uit te dagen. De machteloosheidsgevoelens spelen de jongeren dan duidelijk erg parten. Ze manifesteren zich als mensen in een dwangpositie, bang voor ontslag, bang zich niet te kunnen verdedigen, sceptisch ten aanzien van acties en organisatie. Als het programma ook maar een fractie kan losmaken van de geconditioneerdheid op het bestaande en de bestaande verhoudingen, dan mag het al een geslaagde poging heten. Een meisje in Kuyk, waar het programma kortgeleden werd gespeeld zei na afloop: "Als we iets willen doen, moeten we proberen alles wat bestaat, wat ons in de weg staat te vergeten".